

IKÄÄNTYNEIDEN JA ERITYISRYHMIEN ASIAKKAIDEN SIJOITTUMINEN IKÄÄNTYNEIDEN ASUMISPALVELUIHIN JA LAITOSHOITON

Yhtymähallitus 26.11.2019

Sisällys

1.	Yleistä	3
2.	Ympärivuorokautisen asumisen palvelutyypit	3
3.	Pitkääikaishoidon paikat ja paikkojen profiilit.....	4
4.	Akuutit lyhytaikaishoidon paikat.....	4
5.	Erityisryhmien asuminen.....	5
5.1	Muistisairaiden tehostettu palveluasuminen	5
5.2	Mielenterveys- ja päihdekuntoutajat ja vammaispalvelun asiakkaat	5
6.	Pitkääikaisen asumispalvelupaikan hakeminen ja päätöksenteko.....	6
7.	Kotikuntalain mukainen muutto asumispalveluihin.....	7
8.	ARA- selvitys.....	7
9.	Pitkääikaisen asumispalvelupaikan valinta ja paikkaa odottavien sijoitusjärjestys	7
10.	Pitkääikaisen asumispalvelupaikan tarjoaminen asiakkaalle	8
11.	Asiakkaan palvelutarpeen muuttuminen asumispalvelupaikkaa odottaessa	8
12.	Asumispalvelupaikan vaihtaminen.....	9
13.	Asumispalvelupaikasta luopuminen.....	9

1. Yleistä

Tämän ohjeen tarkoituksena on kuvata ikääntyneen asiakkaan sijoittumista lyhytaikaiseen, kotona asumista tukevaan ja pidempiaikaisiin asumisen palveluihin. Tämä asiakirja luo linjaukset ikääntyneiden asiakkaiden sijoittumisesta Keski- Uudenmaan sote- kuntayhtymän käyttämiin hoivakoteihin ja laitoshoitoon. Lisäksi asiakirja viitoittaa palveluohjauksen ja palveluasumiseen ohjauksen työtä. Tämän toimintaohjeen tarkoituksena on myös selkiyttää erityisryhmien, kuten mielenterveys- ja päihdekuntoutujien ja vammaispalvelun asiakkaiden, sijoittumista ikääntyneiden asumispalveluihin. Ohjeen taustalla on asiakasnäkökulman vahvistaminen, jonka mukaan jokainen asiakas sijoittuu oikeaan, hoidon sekä hoivan tarvettaan vastaavaan paikkaan.

Ohjeen taustalla on Keski-Uudenmaan sote- kuntayhtymän yhtymähallituksen hyväksymät Ikääntyneiden asumispalvelujen myöntämisperusteet ja soveltamisohjeet (Yhtymähallitus 12.6.2018 § 64). Tämä ohje kertoo ikääntyneen asumispalvelua tarvitsevan asiakkaan palveluprosessin kokonaisuudessaan kattaen hoivapaikan hakemisen, paikan tarjoamisen, paikan vastaanottamisen sekä paikasta luopumisen. Tässä ohjeessa keskitytään ympärivuorokautisen hoivan alueella oleviin palveluihin eli lyhytaikaiseen hoivaan, palveluasumiseen, tehostettuun palveluasumiseen sekä laitoshoitoon.

2. Ympäri vuorokautisen asumisen palvelutyypit

Kuntayhtymä järjestää pitkäaikaisena hoitona perhehoitoa, palveluasumista ja laitoshoidon. Ympäri vuorokautisten asumisen palveluiden palvelutyyppejä ovat lyhytaikaishoito, palveluasuminen, tehostettu asumispalvelu ja laitoshoidon:

- lyhytaikaisen asumispalvelun tavoitteena on antaa yksilöllistä, omatoimisuuteen tukevaa sekä kuntouttavaa palvelua ja hoitoa. Lyhytaikainen tehostettu asumispalvelu on tarkoitettu niille ikääntyneille, joiden toimintakyky on alentunut niin, että he tarvitsevat loma- tai vuoro hoitoa kotona asumisen tueksi. Erityisryhmiin kuuluvien asiakkaiden lyhytaikaishoidon jaksot arvioidaan ja järjestetään sillä vastuualueella, missä hänen asiakkuutensa on
- palveluasuminen on palveluasunnossa järjestettävää asumista ja palveluja järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat soveltuvan esteettömän asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa
- tehostetussa palveluasumisessa palveluja järjestetään asiakkaan tarpeen mukaisesti ympärivuorokautisesti (Sosiaalihuoltolaki 21§). Tehostettu palveluasuminen myönnetään palvelutarpeen arvioinnin ja Yhtymähallituksen hyväksymien kriteerien perusteella esim. sairauden, vamman ja alentuneen toimintakyvyn perusteella niille henkilöille, jotka eivät enää selviydy omassa kodissa sinne annettavien palvelujen turvin ja heidän tuen tarpeensa on ympärivuorokautista. Palveluja järjestetään ikääntyneille sekä muutoin ympärivuorokautista hoivaa tarvitseville henkilöille
- laitospalveluilla sosiaalihuollossa tarkoitetaan hoidon ja kuntouttavan toiminnan järjestämistä jatkuvaa hoitoa antavassa sosiaalihuollon toimintayksikössä (Sosiaalihuoltolaki 22§). Laitospalveluja voidaan järjestää lyhytaikaisesti tai jatkuvasti. Pitkäaikainen hoito ja huolenpito voidaan toteuttaa vanhuspäivähoitolaissa 14 § (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012) mukaan laitoksessa vain, jos se on henkilön terveyden tai turvallisuuden kannalta perusteltua, taikka siihen on muu laissa erikseen säädetty peruste. Pitkäaikaista laitoshoidon annetaan vanhainkotien lisäksi terveyskeskusten vuodeosastoilla ja erilaisissa hoito-, hoiva-, veljes- ja sairaskodeissa. (Keski-Uudenmaan sote- kuntayhtymän ikääntyneiden kotihoidon, asumispalvelujen ja pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmaksuohje.)

3. Pitkäaikaishoidon paikat ja paikkojen profiilit

Pitkäaikaishoidon palveluasumisen paikat sijaitsevat Keski- Uudenmaan sote -kuntayhtymän alueella kaikissa kuudessa kunnassa. Palveluasumista järjestetään sekä kuntayhtymän omana toimintana, että ostopalveluna. Ostopalveluyksiköiden kanssa kuntayhtymällä on voimassaolevat puitesopimukset, tai yksittäistapauksissa suorahankintasopimukset. Puitesopimuskumppaneita kuntayhtymällä on sekä kuntayhtymän alueella, että sen ulkopuolella, pääosin Uudenmaan alueella. Laitoshoidon tuottaa alueen ikääntyneille kuntayhtymän lisäksi pienimuotoisesti Kiljavan sairaala.

Tehostetun palveluasumisen yksiköt ovat joltain osin profiloituneet eli erikoistuneet, tuottaen erilaista palvelua ikääntyneiden tarpeisiin.

4. Akuutit lyhytaikaishoidon paikat

Lyhytaikaishoidon akuuttipaikat ovat tarkoitettu asiakkaille, joilla on jatkuvan hoidon ja huolenpidon tarve ja, jotka eivät voi asua omassa kodissaan äkillisen/akuutin tilanteen vuoksi, eikä asuminen omassa kodissa ole tukitoimintaan järjestettävissä. Tavanomaisia syitä akuutin paikan tarpeeseen ovat:

- omaishoitajan äkillinen sairastuminen tai menehtyminen → omaishoidettavan tarve hoidolle on välitön
- toimintakyvyn äkillinen lasku, mutta asiakas ei tarvitse terveyskeskustasoista hoitoa
- muistisairas asiakas on lähtenyt harhailemaan kotoaan löytämättä takaisin
- kaltoinkohtelu.

Arkisin akuutin tilanteen ilmetessä asiakasohjauksen työntekijät (asiakasohjaus, omaishoidon vastuutyöntekijä tai SAS-koordinaattori) ovat yhteydessä lyhytaikaishoidon yksiköihin vapaan paikan etsimiseksi. Mikäli kaikki akuutteihin tarpeisiin tarkoitettujen lyhytaikaishoidon paikat ovat kuntayhtymän alueella täynnä, niin asiakkaalle osoitetaan määräaikaaisesti ostopalvelupaikka. Akuutin lyhytaikaishoidon tavoitteena on turvata asiakkaalle turvallinen asuminen, hoito ja palvelu muuttuneessa tilanteessa sekä selvittää akuuttiin asumiseen johtaneet syyt ja hakea niihin ratkaisut mahdollisimman nopeasti, pääsääntöisesti seuraavana arkipäivänä.

Akuutin paikan käyttö on pääsääntöisesti 7 vrk. Asiakkaan palvelutarve arvioidaan palveluohjauksen turvin hoivapaikassa tuona aikana ja hänelle tehdään tarpeen mukainen jatkosuunnitelma. Tarvittaessa pyydetään lääkärin konsultaatio sairaanhoidon ja tutkimusten osalta. Asiakkaan perusterveydentilan selvittely on osa palvelutarpeen selvittelyä. Palvelutarpeen arvioinnista vastaa asiakasohjauksen, omaishoidon vastuutyöntekijä tai SAS-koordinaattori yhteistyössä lyhytaikaishoidon yksikön kanssa. Tavoitteena on, että asiakkaan kotona asuminen jatkuu mahdollisimman pian kriisitilanteen lauettua.

Lyhytaikaishoidon paikkojen käytössä pyritään noudattamaan läheisyysperiaatetta eli tarjoamaan paikka asiakkaan kotikunnasta tai sen välittömästä läheisyydestä Keski- Uudenmaan sote -kuntayhtymän alueella, jotta pystytään takaamaan asiakkaalle hänen tarpeitaan vastaava lyhytaikaishoito viivytyksettä.

Asiakas saa lyhytaikaishoidon paikan saamisesta asiakasohjauksen työntekijän tekemän valituskelpoisen viranhaltijapäätöksen sekä tiedon lyhytaikaishoidon asiakasmaksusta.

Vammaispalvelun tai päihde- ja mielenterveyspalvelujen asiakkaan äkillinen tuen tai hoidon tarve arvioidaan ja järjestetään sillä vastuualueella, missä hänen asiakkuutensa on.

5. Erityisryhmien asuminen

Ikääntyneiden tehostetussa palveluasumisessa huomioidaan myös erityistä, vaativaa, esim. psykogeriatrasta hoivaa tarvitsevat ikääntyneet. Lisäksi ikääntyneille suunnatuissa hoivayksiköissä voidaan tarjota hoivaa myös ikääntyneelle mielenterveys- ja päihdekuntoutujalle tai vammaispalveluasiakkaalle, mikäli se on asiakkaan hoidon ja hoivan tarpeen mukaista.

5.1 Muistisairaiden tehostettu palveluasuminen

Niin sanottu vaativa hoiva on tarkoitettu asiakkaille, jotka sairastavat keskivaikeaa/vaikeaa muistisairautta ja heillä on muistisairaiden keskeisiä ongelmia (muistiongelmat, turvattomuus, harhat, käytöshäiriöt, karkailu), jotka estävät asiakkaan itsenäisen selviytymisen. Asiakkaat tarvitsevat useissa päivittäisissä toimissa aikaa vievää, jokapäiväistä, ympärivuorokautista hoitohenkilöstön apua ja ohjausta sekä jatkuvaa valvontaa. Asiakkaat ovat yhden tai kahden hoitajan autettavia.

Hoidon tavoitteena on asiakkaan jäljellä olevan toimintakyvyn edistäminen ja ylläpitäminen sekä sairauksien hyvä hallinta. Asiakas asuu asumispalveluyksikössä elämänsä loppuun saakka. Palveluun kuuluu myös palliatiivisen hoidon järjestäminen. Psykogeriatriseen hoivaan tarkoitettuja hoivayksiköitä on useimmiten osana myös tavanomaista tehostettua palveluasumista.

Asiakas saa tehostetusta palveluasumisesta valituskelpoisen päätöksen ja erillisen päätöksen asiakasmaksusta.

5.2 Mielenterveys- ja päihdekuntoutajat ja vammaispalvelun asiakkaat

Erityisryhmien asumisella tarkoitetaan pääsääntöisesti ikääntyneen mielenterveys- ja päihdekuntoutujan tai vammaispalveluasiakkaan asumista ikääntyneiden hoivayksiköissä. Erityisryhmään kuuluvalla asiakkaalla tarkoitetaan ikääntynyttä, useimmiten yli 65-vuotiasta henkilöä, jolla on yhtäaikainen asiakkuus vammaispalvelun tai päihde- ja mielenterveyspalvelujen kanssa sekä asumispalvelun tarve. Erityisryhmään kuuluva asiakas voi myös olla alle 65-vuotias vammais- tai päihde- ja mielenterveyspalvelujen asiakas, jolla on esimerkiksi muistisairaus tai muu selkeästi ikääntymiseen liittyvä hoidon, tuen ja asumispalvelun tarve. Tarkoituksena on, että erityisryhmiin kuuluvien asiakkaiden sijoittuminen asumispalveluihin tapahtuu tarveperusteisesti asiakkaan tilanteen ja tarpeen mukaan, eikä ikäperusteisesti.

Erityisryhmiin kuuluvien asiakkaiden sijoittumista ikääntyneiden asumispalveluihin ohjaavat keskeiset periaatteet ovat:

- asiakkaan palvelutarve arvioidaan sen palvelun piirissä, jossa asiakkaan palvelutarpeen syy on suurin (somaattiset sairaudet, mielenterveys- tai päihdeongelmat, vammaisuus)
- mikäli asiakkaan palvelutarpeen syy on useammalla toiminta-alueella, sijoituspaikka arvioidaan moniammatillisena yhteistyönä. Palvelutarpeen arviointiin osallistuvat asiakkaan tilanteen käsittelyn kannalta ne asiantuntijat, joiden asiantuntemuksen hyödyntäminen on asiakkaan tilanteen kannalta tarpeellista
- jos asiakkaan palvelutarpeen suurin aiheuttaja on päihdeongelma tai muu syy, jonka korjaannuttua asiakkaan toimintakyky voi merkittävästi parantua, tehdään päätös hoivapaikan saamisesta määräaikaisena.

Arvioitaessa erityisryhmään kuuluvan asiakkaan sijoittumista ikääntyneiden asumispalveluuyksikköön tulee asiakkaan tilanne arvioida sen mukaan, mikä hänen tilanteessaan on keskeisin tekijä, joka vaatii tukea ja hoitoa. Mielenterveys- ja päihdekuntoutujan tai vammaispalvelun asiakkaan palveluasuminen voidaan järjestää ikääntyneiden hoivapalveluiden puolella, mikäli asiakkaan pääasiallinen toimintakyvyn lasku ja avun tarve johtuu ikääntymisestä eikä niinkään enää hänen perussairaudestaan. Asiakkailta voi olla heikentynyt kognitiivinen, fyysinen ja sosiaalinen toimintakyky, josta johtuen he tarvitsevat päivittäisissä toimissa hoitohenkilöstön asumisen palvelutyyppin mukaista hoivaa, tukea ja valvontaa. Päätös ns. erityisryhmän asiakkaan sijoittumisesta ikääntyneiden palveluihin tehdään yhteistyössä ikääntyneiden SAS-koordinaattorin sekä mielenterveys- ja päihde sekä vammaispalvelun palveluohjauksesta vastaavien toimijoiden kanssa.

Yli 65-vuotiaiden vammaispalvelun tai päihde- ja mielenterveyspalvelujen asiakkaan asumispalvelutarpeen ilmetessä, palvelutarpeen arviointi tehdään ensisijaisesti sen palvelun piirissä, jossa asiakkuus on sekä hyödynnetään tarvittaessa yhteisarviointia ikääntyneiden puolen kanssa. Erityisesti ikääntyneiden asiakasohjauksen tekemää arviointia tarvitaan ikääntyneiden toimintakykymittareiden (RAI/RaVa) osalta niissä tilanteissa, joissa mittareiden käyttö on perusteltua asiakkaan tilanteen kannalta. Sijoituessaan ikääntyneiden asumispalveluihin erityisryhmään kuuluvan henkilön erityistarpeisiin liittyvä lääketieteellinen hoito tulee olla tasapainossa. Erityisryhmään kuuluvan asiakkaan lääkärikontaktit ja seurannat eivät voi katketa palveluasumisen paikan vaihtuessa, vaan laaditaan suunnitelma hoidon jatkuvuudesta.

Uusien asiakkaiden kohdalla palvelutarpeen arvioinnissa on huomioitava, että sosiaalihuoltolaki on ensisijainen tapa järjestää asiakkaan palvelutarvetta vastaava sijoittumispaikka erityislakeihin nähden. Asiakkaan tulee kuitenkin täyttää kuntayhtymän ikäihmisten asumispalveluiden kriteerit. Hoivapaikan valinnassa tulee huomioida myös ostopalveluuyksiköissä voimassa oleva toimilupa ja siinä mainitut asiakasryhmät. Asiakkaan sijoittumisessa tulee huomioida asiakkaan tarve ja asumispalveluuyksikön osaaminen niin, että ne vastaavat toisiaan.

Palveluasumisessa tällä hetkellä olevien ikääntyneiden vammaispalvelujen tai päihde- ja mielenterveyspalvelujen asiakkaiden osalta tarkastellaan moniammatillisen palvelutarpeen yhteydessä, onko asiakas tarvettaan vastaavassa asumispalvelupaikassa ja oikealla sopimuksella. Hoivapaikan siirtoja ei tehdä ikäperusteisesti, vaan aina asiakkaan hoidon tarpeeseen pohjautuen. Asiakkaan asia tuodaan SAS-koordinaatioryhmään arvioitavaksi ja asiakas saa myönteisestä päätöksestä SAS-koordinaattorin tekemän valituskelpoisen palvelupäätöksen hoivakotiin siirtymisestä ja lisäksi hän saa erillisen päätöksen asiakasmaksusta.

Ikääntyneiden päihdeasiakkaiden kohdalla voidaan päihdeiden käytöstä johtuvan toimintakyvyn laskun sekä siitä seuranneen hoidon ja palvelujen tarpeen kohdalla tehdä myös määräaikainen sijoittumispäätös. Päihdeiden käytön jäädessä pois toimintakyky usein kohenee, jolloin palveluasumisen yksikössä tehdään jatkuvaa arviointia asiakkaan toimintakyvystä ja tarpeesta asumispalvelulle siitä näkökulmasta, onko esimerkiksi siirtyminen kevyempään asumiseen mahdollista. Vammaispalvelun asiakkaiden osalta tulee

tarkastella sijoittumista ikääntyneiden asumispalveluihin erityisesti asiakkaan tarpeen mukaisesti. Lisäksi tarkastelussa tulee huomioida asiakkaan tarve biologisen iän perusteella kronologisen iän sijaan, ja arvioida sijoittuminen oikean kohderyhmän asumispalveluun tämän pohjalta.

6. Pitkäaikaisen asumispalvelupaikan hakeminen ja päätöksenteko

Asiakkaan hakiessa pitkäaikaista hoitopaikkaa ikääntyneiden asiakasohjauksen työntekijä tai SAS-koordinaattori arvioi asiakkaan palvelutarpeen yhteistyössä asiakkaan vastuutyöntekijän kanssa. Tarvittaessa asiakkaan asia käsitellään moniammatillisessa SAS-koordinaatioryhmässä. SAS-koordinaattori tekee muutoksenhakukelpoisen viranhaltijapäätöksen. Jos päätös on myönteinen ja ympärivuorokautisen asumisen palveluissa ei ole heti osoittaa asiakkaalle hänen palveluntarpeensa mukaista hoitopaikkaa, asiakas jää odottamaan vapautuvaa paikkaa ja hänen kanssaan sovitaan hoidon järjestämisestä odotusajalle. Ensisijaisesti selvitetään, voiko asiakas odottaa pitkäaikaista hoitopaikkaa kotona kotihoidon ja kotona asumisen tukipalvelujen turvin. Jos asiakas ei pysty odottamaan hoitopaikkaa kotona maksimaalistenkaan kotihoidon ja kotona asumisen tukipalvelujen turvin, järjestetään hänelle hoidon turvaamiseksi väliaikainen palveluasumispaikka. Hoidon tarve määrittää sijoittumispaikan.

Kuntayhtymä pyrkii osoittamaan asiakkaalle hoitopaikan viimeistään kolmen kuukauden kuluttua päätöksenteosta (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvueluista 980/2012 18 §). Päätös paikasta voidaan tehdä myös määräaikaisena esim. 3-6 kuukautta, mikäli asiakkaan toimintakyvyn muutos parempaan on mahdollista ja/tai todennäköistä.

7. Kotikuntalain mukainen muutto asumispalveluihin

Kotikuntalain (11.3.1994/201) 3a §:n mukaan kotikuntansa ulkopuolella asuvalla henkilöllä on oikeus vaihtaa kotikuntaa, mikäli hän on ollut yli vuoden mittaisessa, pitkäaikaisessa hoitosuhteessa. Oikeus koskee henkilöitä, jotka ovat viranomaispäätöksen perusteella sijoitettu laitoshoidon, perhehoitoon tai asumaan asumispalvelujen avulla kotikuntansa ulkopuolelle. Sosiaalihuoltolain (30.12.2014/1301) 60 §:n perusteella henkilöllä, joka ikänsä, vammaisuutensa tai muun sellaisen syyn vuoksi ei kykene asumaan itsenäisesti, on oikeus hakea palveluja ja hoitopaikkaa myös muusta kuin kotikunnastaan. Sopimusmenettelyä voidaan myös soveltaa tilanteessa, jossa henkilö on toistaiseksi kyennyt asumaan kotonaan esimerkiksi omaishoidon tuen avulla, mutta hänen olosuhteensa ovat nopeasti muuttumassa siten, että hän on sosiaalihuoltolain 60 §:ssä tarkoitettujen palvelujen tarpeessa. Kotikuntalain 3b:§n mukaan henkilön kotikunta muuttuu, jos hän muuttaa toiseen kuntaan sosiaalihuoltolain (1301/2014) 60 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa. Jos asiakas käyttää Kotikuntalain 3a§ mukaista kotikunnan valintaoikeutta, palveluja koskeva järjestämisvastuu siirtyy muuttopäivästä uudelle kotikunnalle. Vastuu palvelujen tosiasiallisista kustannuksista säilyy aiemmalle kotikunnalla. (STM soveltamisopas 2017:5, luku5, 24a§, 42b§)

Kotikuntalain mukaisen muuton hakuprosessi etenee hakemuksen ja päätöksen teon osalta samoin kuin Keski- Uudenmaan sote- kuntayhtymän asiakkailla (kts. kohta 6).

8. ARA- selvitys

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) toimivaltaan kuuluu antaa yleistä ohjausta arava- ja korkotukivuokra-asuntojen asukasvalinnoista. Asukasvalintojen valvonta (viranomaistehtävä) kuuluu

kunnalle. Kunnan tulee valvoa, että valtioneuvoston vahvistamia asukasvalintaperusteita noudatetaan, ts. valtion tuella rakennettujen vuokra- ja osaomistusasuntojen asukasvalinnat toteutetaan säädösten ja ohjeiden tarkoittamalla tavalla ARA:n asukasvalintaopasta noudattaen. Opas löytyy osoitteesta www.ara.fi.

Keski- Uudenmaan sote -kuntayhtymän alueella arava- ja korkotukivuokra-asuntojen asukasvalinnoissa ja – valvonnoissa noudatetaan voimassaolevaa ARA:n asukasvalintaohjeistusta (www.ara.fi/asukasvalintaopas). Asukkaiden valinta perustuu sosiaaliseen tarkoituksenmukaisuuteen ja taloudelliseen tarpeeseen. Valintaperusteina ovat hakijaruokakunnan asunnontarve, varallisuus ja tulot. Valtioneuvoston asetuksen mukaan etusijalle asetetaan asunnottomat ja muut kiireellisemmässä asunnon tarpeessa olevat, vähävaraisimmat ja pienituloisimmat hakijaruokakunnat.

ARA suosittelee, että kunnat määrittävät vuosittain hyväksyttävän varallisuuden enimmäisrajat. Hyväksyttävät varallisuusrajat lähetetään tiedoksi vuokra-asuntoja omistaville yhteisöille. Asumispalvelupaikkaa haettaessa asiakkaalta pyydetään varallisuusselvitys ARA-kelpoisuuden selvittämiseksi.

9. Pitkäaikaisen asumispalvelupaikan valinta ja paikkaa odottavien sijoitusjärjestys

Pitkäaikaista asumispalvelupaikkaa myönnettäessä tavoitteena on löytää asiakkaalle hänen palveluntarvettaan vastaava hoitopaikka ja välttää tarpeettomia siirtoja. Paikkaa valittaessa huomioidaan asiakkaan sosiaalisten suhteiden ja elinympäristön säilyminen, ARA-kelpoisuus sekä asiakkaan toiveet mahdollisuuksien mukaan. Kuntayhtymällä on kuitenkin viime kädessä oikeus päättää tarkoituksenmukaisesta hoitopaikasta.

Kun kuntayhtymän omista yksiköistä tai ostopalveluyksiköistä vapautuu pitkäaikainen hoitopaikka, sitä tarjotaan jonossa pisimpään odottaneelle asiakkaalle, jos tiedossa ei sillä hetkellä ole kiireellisesti paikkaa tarvitsevia asiakkaita. Kiireellisesti paikkaa tarvitsevat priorisoidaan jonon ohi. Kiireellisesti paikkaa tarvitsevia asiakkaita ovat:

- hoivapaikkaa erikoissairaanhoidossa tai terveyskeskuksen vuodeosastolla akuuttihoiton tarpeen päättymisen jälkeen odottavat asiakkaat
- toistuvasti kodin ulkopuolelle lähtevät ja eksyvät asiakkaat
- asiakkaat, joilla kotona asuessaan on selkeitä vaaratilanteita (kuten tulipaloriski) ja niihin ei ole mahdollista vaikuttaa (esim. turvaliesi ja kahvinkeitin, sulakkeiden poisto yms.)
- asiakkaat, joiden omaishoitaja ei voi jatkaa tehtävässään
- psykogeriatrasta tai vaativaa hoivaa ja tukea tarvitsevat asiakkaat
- asiakkaat, joiden tarvitsemaa hoitoa ja hoivaa ei voida muutoin järjestää asiakkaan turvallisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden näkökulmasta.

10. Pitkäaikaisen asumispalvelupaikan tarjoaminen asiakkaalle

Asumispalvelupaikka myönnetään ensisijaisesti läheisyysperiaatteella asiakkaan kotikunnassa sijaitsevaan asumispalveluun. Jos asiakkaan kotikunnassa ei ole tarjolla vapaata, hänelle sopivaa asumispalvelupaikkaa tai asiakas toivoo paikan järjestyvän muualta kuin kotikunnastaan, paikka voidaan myöntää myös muista kuntayhtymän alueella olevista palveluasumisen yksiköistä. Asumispalvelupaikkoja tarjotaan sekä kuntayhtymän omista, että ostopalveluyksiköistä, joiden kanssa kuntayhtymällä on voimassa oleva puitesopimus.

Asiakkaalle, hänen omaiselleen tai asioidenhoitajalleen tarjotaan mahdollisuus käydä tutustumassa asumisyksikköön ennen muuttoa. Paikan vastaanottaminen tulee vahvistaa kolmen arkipäivän kuluessa paikan myöntämisen ilmoittamisesta. Jos vahvistusta paikan vastaanottamisesta ei saada määräajassa, paikkaa tarjotaan toiselle asiakkaalle. Määräajasta joustetaan tarvittaessa erittäin perustellusta syystä.

Mikäli asiakas, hänen omaisensa tai asioidenhoitajansa ei vahvista paikan vastaanottamista tai kieltäytyy tarjotusta paikasta, kieltäytyminen kirjataan asiakastietojärjestelmään ja asiakkaan jonotusaika alkaa alusta palvelutarpeen arvioinnin jälkeen. Asiakkaan kieltäytyessä paikasta järjestetään hoito seuraavasti:

- kotona hoitopaikkaa odottaneen asiakkaan hoito jatkuu kotona kotihoidon ja kotona asumisen tukipalveluiden turvin
- asiakas ei voi jäädä terveyskeskuksen vuodeosastolle tai sairaalaan odottamaan uutta palvelutarpeen arviointia ja moniammatillista SAS-käsittelyä, mikäli hänellä ei ole lääketieteellistä hoidon tarvetta. Asiakkaalle osoitetaan hoidon tarvetta vastaava hoitopaikka vakituisen hoitopaikan varmistumiseen asti.

Asiakkaan ilmoitettua hoivapaikan vastaanottamisesta tehdään hänelle paikan saamisesta viranhaltijapäätöksenä palvelupäätös. Lisäksi asiakas saa asiakasmaksupäätöksen.

11. Asiakkaan palvelutarpeen muuttuminen asumispalvelupaikkaa odottaessa

Mikäli asiakkaalle on myönnetty paikka palveluasumiseen ja asiakkaan toimintakyky ja palvelun tarve muuttuu jonotusaikana, asiakkaan tilanne arvioidaan uudelleen. Mikäli asiakas selviytyy päivittäisistä toiminnoistaan kuntouduttuaan muiden hänelle järjestettyjen palveluiden turvin, asiakkaalle annetaan uusi päätös.

Mikäli asumispalvelupaikkaa odottavan jonopäätös raukeaa, hänet poistetaan asumispalvelupaikkaa odottavien listalta.

12. Asumispalvelupaikan vaihtaminen

Asumispalvelupaikan vaihtaminen voi tulla esille asiakkaan, hänen omaisensa/asioidenhoitajansa tai hoitopaikan aloitteesta. Asiakkaalle tarjottava hoitopaikka pyritään valitsemaan siten, että tarpeettomat siirrot voidaan välttää. Paikan vaihtoa käsiteltäessä kuullaan aina asiakasta ja paikan vaihtamisen tulee olla asiakkaan kokonaisedun mukaista. Paikan vaihtaminen on pääasiassa mahdollista vain:

- kun asiakkaan palvelutarve muuttuu ja nykyinen paikka ei pysty vastaamaan asiakkaan muuttuneeseen palvelutarpeeseen
- kun asiakas on paikkatilanteen vuoksi sijoitettu kotikunnan ulkopuolelle ja kotikunnassa tulee tarjolle asiakkaan palvelutarvetta vastaava paikka
- puolisoiden yhteisasumisen mahdollistamiseksi.

Mikäli asumispalvelupaikan vaihtaminen tulee esille asiakkaan palvelutarpeen muuttumisen vuoksi, asiakkaan palvelutarve arvioidaan uudelleen. Asiakkaalle annetaan aina kirjallinen päätös oikaisuvaatimusohjeineen paikan vaihtamisesta. Päätöksen ollessa myönteinen, asiakas odottaa uutta paikkaa nykyisessä hoitopaikassa tai kuntayhtymän osoittamassa muussa hoitopaikassa, jos asiakkaan palvelutarpeeseen ei pystytä nykyisessä hoitopaikassa vastaamaan.

13. Asumispalvelupaikasta luopuminen

Asumispalvelupaikasta luopumisen hetkellä tulee asiakkaan tai hänen asioiden hoitajan/omaisen ilmoittaa hoivapaikan tarpeen päättymisestä kyseiseen yksikköön. Päättymisilmoituksen myötä sovitaan asunnon tyhjentämisen aikataulusta. Usein kyseessä on vuokrahuoneisto ja näin ollen asiakkaan vuokravastuun osalta noudatetaan huoneenvuokralakia. Asunnon tyhjentyminen ei vielä vapauta asiakasta vuokran maksuvelvoitteesta. Asiakkaan vuokravastuu päättyy lain määräämää aikaa aiemmin, mikäli asuntoon muuttaa uusi asukas ennen vuokravastuajan päättymistä. Vuokrat maksetaan aina etukäteen kuun alussa. Mikäli vuokravastuu katkeaa ennen kuun loppua, palautetaan liikaa maksetut vuokrat rahat asiakkaalle.